

TELEGRAFUL ROMÂN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL.

Pentru Sibiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 50 fl.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele și inserțiunile

să se adreseze Administrației tipografiei arhidiecezane, Sibiu, str. măcelarilor 45.

Correspondențele

să se adreseze Redacției „Telegrafului Român”, strada măcelarilor nr. 45.
Epistole nefrancate se refuză. Articoli nepublicați nu se înapoiază.

INSERTIUNILE.

Pentru odată 14 fl., — de douăori 24 fl., — de trei ori 80 fl.
rândul cu litere garmond.

Legea de naționalități ca bază a împăcării.

II.

Când am luat act despre declarațiunile imbucurătoare ale lui *Juszt*, prezidentul camerei ungure, că are intențiuni serioase să lge pace și înțelegere cu naționalitățile nemaghiare din patrie, ne-am esrimat dorința, de a vedea de noul introdus în sinul partidului independist din dietă *spiritul* de care era condus acest partid înainte de a truzeci de ani, când se numia partidul democratic maghiar și stăga extremă, și era condus de maele patriot maghiar *Irányi Dániel*, adevărat *spiritul toleranței* și al *echității* față de naționalitățile nemaghiare din statul ungur.

Cumcă acest spirit care er, se va vedea din cele următoare. Înainte de a se începe mișcările electorale pentru alegerea de deputați la dietă pe periodul anilor 1869—1872, partidul condus de *Irányi* a adăsat un apel călduros Românii din Transilvania, îndemnându-i să nu se pună în pasivitate, ci să aleagă și să trimită deputați la dieta țării, pentru că din partea acestui partid se intenționează împăcarea cunaționalitățile nemaghiare, pe cilea unei înțelegeri legate între reprezentanții lor legali și conducătorii partidului democratic maghiar.

Imediat după deschiderea ietei ungare dela 1869, conducătorii partidului democratic maghiar sau pus apoi în legătură cu unii dintre deputații naționaliști, pentru a le cunoaște părerile și pentru a afla și stabili bazele pe cari s'ar putea compune un program politic, acceptat de toate elementele democratice, maghiare și nemaghiare, și s'ar putea stabili o linie de conduită, obligătoare pentru toți deputații, naționaliști nemaghiari, și democrați maghiari.

Schimbul de vorbe, purtat la început numai între singuraticii deputați din ambele partide, a dat în curând rezultat imbucurător. În luna Noemvrie 1869, deputatul naționalist român *Alexandru Roman* a făcut importanta comunicare clubului deputaților naționaliști din dietă, că *Irányi Dániel*, conducătorul partidului maghiar, numit stânga extremă, dorește în mod serios și pozitiv o apropiere și o înțelegere cu naționaliștii, pentru a căuta și a afla împreună cu ei soluția pentru chestia națională, pe care era și el convins, că legea de naționalități, votată în anul premergător, nu a rezolvat-o, căci rezolvarea dată nu mulțamește pe nimeni.

Comunicarea aceasta a fost înțărîtă în club prin deputatul naționalist român *Alexandru Mocsonyi*, și întregită cu aceea, că dorința și propunerea stăgei extreme este, ca clubul naționalist să încredințeze câțiva membri cu reprezentarea intereselor sale, pentru ca aceștia să înceapă pertractări cu membrii pe cari li va numi clubul parlamentar al stânzei extreme, ca reprezentanți ai săi, și împreună să combineze și stabilească un program comun în chestia de naționalitate, a cărei rezolvare e atât de necesară, în interesul păcii dintre popoarele țării și în interesul bunei ordini din stat.

După lungi și serioase desbatere, clubul deputaților naționaliști, compus din Români, Sârbi și Slovaci, a primit cu plăcere invitarea ce i s'a făcut și a numit delegați pe deputații *Iosif Hodosiu*, *Svetozar Miletici* și *Alexandru Mocsonyi*, recomandându-le ca bază pentru pertractările ce le vor avea cu reprezentanții partidului democratic maghiar (partidul independist de astăzi) proiectul de lege al deputaților naționaliști, prezentat dietei în toamna anului premergător, 1868.

Acest pas de apropiere a fost salutat cu bucurie din partea clubului parlamentar al partidului de-

mocratic maghiar, care a trimis apoi din sinul său pe deputații *Irányi Dániel*, *Simonyi Ernő*, *Kállay Ernő* și *Madarász József* (e deputat dietal și astăzi), ca să se pună în înțelegere cu naționaliștii.

Delegații celor două cluburi parlamentare au ținut apoi număroase conferențe; au desbătut chestia de naționalitate din toate punctele de vedere; au luat în urmă în desbatere amănunțită proiectul de lege al deputaților naționaliști prezentat dietei premergătoare, și examinându-l din paragraf în paragraf l'au acceptat în părțile sale esențiale și în bună înțelegere au compus pe la începutul anului 1870 un nou proiect de lege în chestia de naționalitate, pentru care partidul democratic maghiar a luat angajamentul că va lupta, alături cu naționaliștii, din toate puterile și cu toată energia.

Proiectul de lege, compus din doisprezece paragrafi, era următorul:

„Proiect de lege pentru regularizarea și asigurarea naționalităților și a limbilor de țară a Ungariei.

§. 1. În Ungaria se recunosc de naționalități egal îndreptățite de țară următoarele populațiuni istorice de țară: Maghiarii, Românii, Sârbii, Slovaci, Rutenii și Nemții, pentru cari prin lege fundamentală se asigură îndreptățirea egală politică de naționalitate și limbă, între marginile integrității teritoriale și ale unității politice a statului. În documente oficiale naționalitățile locuitoare în Ungaria la oaltă se vor numi *poporul Ungariei*, și din folosirea numelui unguresc nu se poate deduce preferință, nici superioritate, pentru naționalitatea maghiară.

§. 2. În comunitățile sătenești și orășenești, precum și în comitate, respective în districte, naționalitatea majorității populațiunii respective, și adevărat a celei absolute, unde s'ar afla atare, la din contră, naționalitatea majorității relative, formează în ținutul respectiv naționalitatea oficială, și limba ei va fi limba oficială, atât a reprezentanței politice, sau reprezentanței politico-administrative, precum și a autorităților și autorităților publice, presupunând, că acea majoritate aparține la una din cele șase naționalități din țară. În

acele comunități, comitate și districte amestecate, unde pe lângă majoritatea de cizătoare, una din cele șase naționalități din țară ar forma barem a treia parte, și cu numărul ar sta aceleia mai aproape, membrii reprezentanței au drept a cere, ca limba ei să se aplice ca a doua limbă oficială. În adunările reprezentative întrebuintarea limbilor usitate în țară este liberă. Comunitățile acelea, a căror majoritate nu aparține la nici una din cele șase naționalități din țară, pot folosi limba lor proprie ca limbă oficială în afacerile lor interne comunale; în afacerile lor cu judecătoriile comitatense, sau cu amplexiunii cercuali, sunt însă îndatorați a întrebuinta limba oficială a comitatului.

§. 3. Limba naționalității de țară, care formează majoritatea țării, e limba oficială a legislațiunii și a oficiatelor centrale. Însă în orice cauze compuse în altă limbă, atât regimul central, cât și curtea de casație, precum și judecătoria supremă, e îndatorată a eda tot în acea limbă hotărârile, respective decisiunile și sentințele sale. Curtea de casație și judecătoria supremă, în consultările lor traducând prin traducători-jurați procesele purtate în atare limbă nemaghiară, dimpreună cu documentele necesare, le va refera prin referenți, cari cunosc limba respectivă. În dietă deputații naționalităților din minoritate au libertatea a se pronunța în propria lor limbă națională.

§. 4. Legile țării, mai departe ordinațiunile și toate feliurile de dispozițiuni ale regimului și autorităților centrale se vor comunica, respective se vor publica tuturor naționalităților din țară, deschilnit jurisdicțiunilor, pe lângă textul original, și în limba lor națională proprie, respective în limba lor oficială, iarși cu text autentic, respective se vor promulga. Dacă s'ar naște vre-o îndoiială despre înțelesul acelor două texturi, atunci decide textul original. În cauze criminale, cercetările și toate pertractările decurg în limba acusatului, precum și toate feliurile de decisiuni au să se aducă în limba acusatului, dacă aceasta e una dintre limbile usitate în ținutul autorității respective. De altminterlea în acea limbă de țară usitată, pe care acusatul după mărturisirea sa proprie o pricepe mai bine. În casurile acelea, unde sunt mai mulți acușati de diferite naționalități, aceia cari vorbesc una din limbile usitate acolo, sunt de ascultat în acea limbă, și pertractarea cu privire la ei se poartă în limba lor; cu privire la ceilalți însă în limba oficială a jurisdicțiunii, pe lângă întrebuintarea de interpreți. Sentența însă e de comunicat în limba proprie. Tot aceste dispozițiuni stau

FOIȘOARĂ.

„Transilvania“.

După o întrerupere de doi ani, *Transilvania*, organul „Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român” apare iarși ca revistă literară-științifică, și anume, în patru numere pe an, la începutul lunilor Ianuarie, Aprilie, Iulie și Octombrie, sub îngrijirea secțiilor științifice-literare. Numărul prim, apărut de curând, se prezintă foarte bine. Reproducem din el cuvântul adresat cititorilor revistei din partea dlui viceprezident al „Asociațiunii” *Andrei Bărbăntu*. E următorul:

Cu începutul anului 1909 „Transilvania” intră în anul al patruzecilea al existenței sale. Intemeiată în anul 1868 ea a apărut, cu o singură întrerupere (în anii 1879 și 1880, când a fost înlocuită prin „Anale”), sub conducerea prim-secretarilor de pe vremuri: mai întâi a nemuritorului *George Barițiu*, apoi a fericitorilor *Ioan Popescu* și *Zaharia Boiu*, iar mai în urmă (1895—1907) a dlui Dr. *Cornel Diaconovich*.

În tot timpul acesta „Transilvania” a servit ca organ oficial al „Asociațiunii”, cuprinzând procesele verbale ale adunărilor generale și ale ședințelor comitetului central, rapoartele acestui comitet, dări de seamă despre averea „Asociațiunii”, împărțări despre lucrările despărțimin-

telor și alte lucruri de acest fel. Ea cuprindea însă și diferite tractate de cuprins istorie, lingvistic, filosofie, pedagogie și din alte sfere ale științei, scrise parte de redactorii foii, parte de diferiți colaboratori benevoli, — apoi discursurile și disertațiunile mai bune, ținute la adunările generale ale „Asociațiunii” și ale despărțămintelor, dări de seamă asupra scrierilor mai însemnate, române și străine, relative la Români, apărute în cursul timpului, reproducere din alte foi ș. a.

Cu deosebire sub conducerea neobositului *George Barițiu*, „Transilvania” luase oarecare avant, ieșind din sfera rece a unei publicațiuni oficiale și încălzind pe cititorii săi cu excursiuni istorice interesante, cu amintiri mișcătoare din trecut, cu corespondențe de ale bărbăților noștri mari, cu care pătitul redactor stătuse în legătură, cu dări de seamă asupra mișcării literare și culturale dela noi și din țările române vecine, cu povești venite din partea unui bărbat plin de experiență, cum era *Barițiu*, și în lipsa de colaboratori din sfera literaturii frumoase, prin reproducerea unor piese literare, de obicei bine alese.

În chipul acesta foaia, despre care e vorba, cu toată modestia sa, trebuia să fie un oaspe plăcut în casa fiecărui membru al „Asociațiunii”; ea era un fel de continuare a vechii „Foi pentru minte, inimă

și literatură” și putea să fie citită cu folos de oricare om cu oarecare pregătire.

Dar într'aceea împrejurări se schimbă în multe privințe. Numărul organelor noastre de publicitate și împreună cu ele numărul cititorilor se înmulți în mod imbucurător, apărură și câteva foi de specialitate, cu deosebire pedagogice și teologice, revistele închinare literaturii frumoase se făcură din ce în ce mai bune, și în genere se manifestă tot mai mult tendința de a împrăștiia lumina în straturi tot mai largi ale poporului.

Natural, că „Asociațiunea” noastră, intemeiată acum pentru cultivarea poporului, nu putea rămânea străină față de această nobilă nizuință de a chema la viață prin carte, prin lumină, masele cele mari ale neamului. Spre scopul acesta, pe lângă prelegerile, ce aveau să se țină în toate comunele prin mijlocirea despărțămintelor, în anul 1899 se începu publicarea unei „Biblioteci populare” cu lucrări scrise pe înțelesul tuturor, bibliotecă în deosebire destul de corăspunzătoare trebuințelor poporului nostru, care a ajuns până în prezent la numărul de 32 broșuri de cuprins parte instructiv, parte distractiv.

Void a da o intensitate și mai mare acestei lucrări de luminare și însuflețire a straturilor largi dela temelia poporului nostru, adunarea generală din anul 1906 la

propunerea noului secretar literar, sprijinită și de secțiunile literare-științifice și recomandată de Comitetul central a hotărât reducerea foii „Transilvania” la rolul de organ oficial, prin care să se împărțască publicului lucrările „Asociațiunii” și ale ramurilor ei, și în locul ei să se publice sub auspiciile și cu cheltuiala „Asociațiunii” o foaiă populară, menită să pătrundă până și în colibe cele mai umilite.

Foaia aceasta a fost „Țara noastră”, care a și apărut ca mijloc de popularizare, în cursul anului 1907.

Intrucât a corăspuns această foaiă menirii sale, nu mă simt chemat a judeca eu; totuși cred, că pot afirma, fără a fi contrazis din vre-o parte, că încetarea ei ca foaiă populară a trebuit să fie regretată de orice doritor sincer al înaintării neamului nostru și al trezirei celor mulți la o viață mai conștientă, mai deamă și mai corăspunzătoare intereselor noastre obștești.

Încetarea aceasta a avut două pricini: una venită din afară și pe care o norății cetitori o cunosc destul de bine; cealaltă, precum ne spune dl secretar literar în ultimele sale două rapoarte, a fost sprijinul neîndestulitor din partea publicului, îndeosebi din partea acelor, cari ar fi fost chemați în prima linie să răspundă noua foaiă în straturile, pentru cari era menită.

și cu privire la ascultarea martorilor. După introducerea procedurii judecătorești de jurați referitoare la cauze criminale, limba desbaterilor juriului, dacă jurații nu ar pricepe limba acusatului, va fi limba oficială a respectivului județ.

§. 5. Reprezentanțele, oficiile și antistiețile comitatelor și districtelor, precum și ale autorităților orașenești, mai departe județele orașenești, comitatense, districtuale și cercuale, precum și toate oficiile administrative inferioare cu oficiile superioare vor comunica în propria lor limbă oficială și cu excepția cazurilor din §. 4, tot în acea limbă vor primi hotărârile, încredințările și orice fel de comunicațiuni. Tot așa corespundează în limba lor proprie oficiile de asemenea rang, dacă au aceeași limbă oficială. În cazul contrar, pe lângă textul original în limba proprie, întrebunțează limba oficiilor centrale. Tot așa e de observat și la comunicațiile sâtenesti și la antistiețile acelor, dacă limba lor oficială e recunoscută de limbă usitată în comitat, respective district, din partea corporației reprezentative. La din contră, comunicațiile sunt îndatorate a întrebunța în comunicațiunile lor externe una din limbile usitate în comitat, respective district.

§. 6. Cu privire la afacerile părților litigante se declară ca regulă generală, că părțile își pot folosi limba lor proprie, și autoritățile administrative, precum și județele de prima și a doua instanță, poartă pertractările în limba părților și tot în acea aduc deciziunile. Dacă părțile cauzelor procesuale vorbesc limbi usitate în ținutul autorității respective, însă aceste limbi sunt diferite, fiecare poate folosi limba sa proprie. Totuși desbaterile și efectuarea se face în limba primului in curs. Acea parte a cărei limbă nu e usitată în ținutul autorității respective, are dreptul de a se folosi, sau de limba părții contrare, sau de a autorității respective, ori de a autorităților centrale. Dacă una din părțile litigante constă din mai multe persoane ce aparțin la diferite naționalități, atunci au a se uni în una din limbile usitate acolo, de altminterlea sunt îndatorate a întrebunța limba oficială.

§. 7. Învățământul național, din punctul de vedere al culturii comune și al prosperității, se recunoaște de misiune a statului, și drept aceea înaintarea lui se ordonează, precum după puterea proprie a fiecărei naționalități, așa și prin ajutoare în proporțiune egală din averea statului. Drept aceea, fiecare naționalitate de țară, în totalitate sau în particular, are dreptul a se uni spre acest scop, a funda școli și institute, societăți și reuniuni spre dezvoltarea cultivării spirituale și materiale, precum și spre dezvoltarea culturii, științei, beletristicii, artelor și economiei naționale, a înființării fonduri și fundațiuni și spre acest scop a le administra în mod independent prin organele lor proprii.

§. 8. În toate școlile populare ale celor șase naționalități de țară, în institutele superioare de cultură și învățământ, e limba lor proprie națională limba de instrucție. Institutele naționale, respective confesionale de cultură și învățământ, ale singuraticelor naționalități, încât corespund condițiilor existente pentru asemenea institute ale statului, se declară de egal îndreptățite cu acestea, și în toate acelea, în cari s-a propune istoria pragmatică a țării, se poate totodată propune și istoria lor

proprie națională. Comunitățile, autoritățile și institutele bisericești și școlare, precum și toate institutele, societățile și reuniunile înființate pentru scopul espus în §-ul 8, au dreptul a se folosi de limba lor proprie națională în comunicațiunile lor interne și externe, între sine, față cu regimul și cu alte autorități de stat, și regimul e îndatorat a le da deciziunile și răspunsurile sale tot în acea limbă.

§. 9. La universitatea țării, pe lângă catedrele de limba și beletristica acelor șase naționalități de țară, au să se ridice catedre și pentru propunerea legilor patriei în limba lor națională, permițându-se totodată în limbile acestea docențele private și pentru alte facultăți, precum și facerea examenelor în toate limbile de propunere. Toate acestea se ordonează și cu privire la academiile juridice de țară, dar numai cu privire la naționalitățile bine reprezentate în respectivele părți ale țării. În școlile existente, de mijloc și superioare, sau în institutele de învățământ, are să se introducă de limbă instructivă pe lângă luarea în considerațiune a elementelor naționale des reprezentate, și limba acelei populațiuni în cercul căreia se află acelea, și în mijlocul atător naționalități de țară, unde lipsesc astfel de institute de învățământ, au a se ridica în număr corăspunzător, cu puterea țării, sau cu privire la împrejurări cu ajutorul statului.

§. 10. Aceia, cari pretind a purta atari oficii, la cari se condiționează cunoștința limbei maghiare au a demonstra deplina cunoștință a acestei limbi.

§. 11. Orđinațiunile legii prezente, mai vartos cele cuprinse în §-ul prim, formează partea constitutivă din constituțiunea țării.

§. 12. Legea aceasta va păși în viață îndată după sancționare și publicare, și toate legile și ordinațiunile de mai înainte contrare legii de acum, prin aceasta se declară de șterse*).

Așa de spirit de conciliantă, de echitate, de bunăvoință față de naționalitățile nemaghiare din patrie domnea în partidul independenților pe vremea când acesta era condus de Irányi, Simonyi, Mocsáry Lajos, și alții, — un spirit, pe care Nagy Gyuri, Somogyi, Markos, și ceilalți gălăgioși de astăzi, nu l'înțeleg și nu l'vor înțelege nicodată! Dar nici alții. Căci oare astăzi ar cuteza careva dintre politicienii maghiari să dea naționalităților nemaghiare atâta cât se cuprinde în acest proiect de lege, făcut de marele patriot maghiar Irányi și conșoții săi? Ori apoi astăzi ar cuteza careva dintre reprezentanții naționalităților nemaghiare să pășiască în dietă cu pretensiuni de felul celor cuprinse în acest proiect de lege? Naționalitățile și-au redus de atunci la minimul posibil cererile; nu mai doresc alta, decât să li se lase în pace naționalitatea, să fie cruțate de maghiarizarea cu de-a sila, și și atâta e prea mult pentru

*) Din ziarul „Albina” anul 1870, numărul 32.

unii. Ar trebui să renunțe și la aceasta! Dar atunci ar mai putea fi ele numite naționalități? Iată deci, de o parte progresul pe care l-a făcut politica maghiară în patruzeci de ani întru ajungerea scopurilor sale, și de altă parte regresul pe care l'a avut de urmare politica naționalistă, ca politică de apărare, nu de cucerire!! Cei în drept mediteze asupra acestor schimbări.

Din parlament. În dietă se discută proiectul de lege despre darea de case. E al doilea proiect de lege din cele prezentate de guvern cu privire la reformele de dare.

Convocarea Reichsrathului. Pe 10 Martie n. e. convocat Reichsrathul austriac în sesiune ordinară la Viena, prin rescript împărătesc.

Instalarea Metropolitului din Iași. Eri Duminecă s'a făcut în Iași cu mare solemnitate instalarea I. P. S. Sale Metropolitului Pimen al Moldovei și Sucevei.

La Viena. Ministrul president ungar Wekerle a plecat Sâmbătă la Viena, unde a avut audiență la Monarhul și a luat parte la un consiliu de miniștri, ținut sub prezidenția ministrului de externe, baronul Aehrenthal. În consiliu s'a afirmă că a fost vorba despre legarea convenției cu România.

Biblioteci parohiale.

Cristian, 12 Februarie v.

Glasul înființării lor a răsunat de zece de ani, răsună azi, va răsună mâine, prin iscusita slovă și orânduală a §. 23 punct 17, din legea constituției bisericii noastre, hărăzită nouă de marele și nemuritorul Șaguna! Pe lângă propria glăsuire, cuprinsul paragrafului amintit, în marginile diferitelor cercularii consistoriale în continuu a fost propovăduit, din partea aleșilor, conducătorilor, chemați mai desaproape să îngrijească de binele, fericirea și înaintarea celor alcătuitori de biserică cea mare a neamului.

Din lanțul lung al orânduelilor mă opresc la zălele mai de curând bătute, la cele mai nouă la cele mai apropiate de noi: la „Normativul”, cuprins în protocolul congresului național-bisericesc al metropoliei ortodoxe române din Ungaria și Transilvania Nr. 141 congr. 1906, prin care după o îndatorire categorică se dau și măsurile de lipsă în înjghebarea și susținerea bibliotecilor parohiale.

În anul 1907, luna Martie, se trimite „Normativul” amintit tuturor oficiilor parohiale.

Anul 1908 îi continuă misiunea prin trimiteră unui alt cerculariu consistorial, care din nou impune datoria înființării bibliotecilor parohiale. Acesta e însoțit și de o recomandare, de o înșurire a cărților bune și demne d'o bibliotecă parohială. Nu se mulțamește însă numai cu sfatul, ci pe lângă stabilirea unei măsuri de timp de 31 Decemvrie 1908,

membrii secțiunilor că ar putea fi „Transilvania”. Și anume „Transilvania” ni s'a părut a fi mai potrivită spre acest scop decât oricare altă foaie, deoarece ea este organul de publicitate al unei societăți, care întrunește aproape pe toți intelectualii noștri din țara întreagă fără deosebire de trepte sociale și de confesiune, care prin ramificațiunile sale extinse asupra tuturor ținuturilor locuite de Români din patrie și care prin secțiile sale literare-științifice de o parte ar putea oferi secretarului literar multe materii vrednice de publicat, iară de altă parte i ar putea da mână de ajutor la judecarea și controlarea lucrărilor venite din alte părți.

Bine știu, că între scriitorii noștri de astăzi înzadar voi căuta titani ai științei și ai muncii, ca un Cipariu, ca un Baritiu de odinioară; cu toate acestea însă și între noi epigonii văd destui oameni, cari ar putea pregăti câte o monografie a comunei de unde sunt, sau unde viețuiesc, o monografie familiară sau a vreunei instituțiuni mai însemnate; cari ar putea da publicității documente de valoare, păstrate în cine știe ce arhivă, sau scrisori de ale bărbatilor noștri mai de frunte din trecut; cari ar putea aduna numirile topografice din ținuturile lor, sau apoi nume familiare, porecle și numiri relative la diferitele ocupațiuni ale omului nostru din popor, mai departe povești, cântece, descăntece, anecdotă, proverbe, cimilituri și credințe

pere și o înfățișare a muncii, o raportare a organelor parohiale „despre rezultatele ținute la înființarea și ajustarea bibliotecilor parohiale.”

M'am mărginit la amintirea cercularilor de mai sus, spre a arăta nuzința înveșitorilor noștri, a Preaveneratului Consistor arhidiecezan, depusă întru înființarea bibliotecilor, ca — și din aceea să cunoaștem mărșul rost al lor — înțelegem, pe un al treilea cerculariu, de al anului 1909, de 20 Ianuarie care, învestindu ne rodirile anilor precedenți, spune:

„Întrucă până acum prea puțină activitate se pare a s'a dezvoltat pe acest teren și nici rapoartele așteptate n'au fost încă la consistor, de nou se provoacă în aceste organele noastre parohiale a o deosebită atențiune dezvoltării bibliotecilor parohiale.” „Despre cele îndepărtate oficiile parohiale să raporteze oficiile protopresbiterale cel mult până la 1 Martie a. c.”

Deși într'un timp lung, acum însă surt, o raportare să cere, pozitivă ori negativă!

S'o presupunem pozitivă, și atunci o seamă de șire, de nu într'ale înjghebării, într'ale folosului ei, nu le țin d prisos.

Căci nu s'a cheltuit și cheltuită atâtă cuvânt și muncă, ca numai să le am, să ne mândrim cu ele, ci — ca să ținem și un folos pe urma lor. Un folos însă cât se poate de obștesc, și nu a câtrva persoane.

Cea mai veche bibliotecă rămasă în cunoștința omului s'a zice a fi aceea, pe care înțeleptul Osimandia a întemeiat o la khipteni și pe frontiscipul căreia era scris: „Magazie de leacuri sufletești.”

Mii de ani s'au străcurat de atunci în adnoul trecutului, adevărul bătrânei înșepții stă însă și azineclintit în ochii celor pricepători. Căci ce sunt cărțile ditro bibliotecă altele, decât atâtea și atâtea leacuri, menite a curăți, a vindeca suetul omului de toată slăbiciunea și bala pământului. De boala mănecii, urei, pimeii, răutății, neînțelegerii etc., precum și al' impodobii cu podoabele: orânduelii, orțării, înfrânării, muncii, dreptății, dragății etc... A' l face cunoșcător de ființa lu Dumnezeu și a omului de creaturile lu — de istoria neamului! Ele sunt marea mare, cuprinzătoare de tot felial de ocințe trupesti și sufletești. Ele cuprind p' moșneagul trăit și înțelept, gata a sări înotdeauna cu sfatul și povața tuturor celor ce-i cer ajutorul. Nu-i mirare deci, că conducătorii noștri le sfătuiesc și le impu.

Cu tot sfatul, cu toată îndatorirea, după spusa cercularului a. c. departe tot ni s'a ajuns, căci și azi partea cea mai mare a parohiilor e lipsită de bibliotecă.

Să le presupunem însă ca întemeiate în întreagă arhidieceză. Și și atunci, numai în parte s'a ajuns scopul urmărit de acești noștri.

Că nu ființa lor ne va mântui de întunerecul neștiinței și de rugina neculturai.

Nu! Ci — întrebunțarea lor cu folos, cetirea lor cu grijă, înțelegere și pricepere, de câți mai mulți țărani, parohieni!

În ajunsul unei astfel de folosiri, precum și a înființării lor, unde încă nu s,

Destul, că în vara anului acestuia factorii conducători ai „Asociațiunii” din nou erau puși înaintea întrebării: Ce să se întâmple cu organul de publicitate, prevăzut în statutele însoțirii noastre?

Părerile erau împărțite.

Întrebate de sfat, secțiunile literare-științifice, întrunite în 14 și 15 Iulie n. e. c., cu majoritate de glasuri exprimă părerea, că în fața împrejurărilor actuale acțiunea de popularizare să se continue, pe lângă prelegeri, prin „Biblioteca populară”, care pe viitor să apară mai des și în intervale mai regulate, iară pentru susținerea legăturii între membrii de diferite categorii și între conducerea „Asociațiunii”, precum și pentru deșteptarea și hrănirea interesului păturei noastre intelectuale față cu problemele literare și științifice, ce ne privesc îndeosebi pe noi Români, „Transilvania” să înceapă de nou a apărea ca foaie literară-științifică, sub conducerea secretarului literar, conținând, pe lângă dările de seamă oficiale despre lucrările „Asociațiunii”, diferite tractate și împărțări scrise de membrii secțiunilor și de aceia, cari ar afla de bine să se asocieze la această lucrare.

Motivele de căpetenie, cari au îndemnat pe membrii secțiunilor să se întrunească pe lângă această părere, acceptată după aceea și de comitetul central și întărită de adunarea generală din Șimleu, au fost cu deosebire două, și anume:

a) Membrii secțiunilor întrunite au crezut, că nu ar fi lucru potrivit și nici corăspunzător tradițiilor „Asociațiunii” să se dea părăsirii o foaie cu un trecut de aproape 40 de ani, foaie, la care au contribuit pe vremuri mulți dintre bărbaii cei mai buni și mai de valoare ai neamului nostru din această țară, și a cărei apariție este întemeiată chiar în prescrierile fundamentale ale însoțirii noastre culturale.

b) Noi Români din această țară nu avem de prezent nici o revistă, care să se ocupe cu studii istorice, lingvistice și etnografice, atât de necesare pentru cunoașterea trecutului și prezentului poporului nostru, ci puținul cât se produce în această direcțiune se împrăștie în coloanele diferitelor ziare politice, unde se pierde, fără i se da atențiunea, ce poate o ar merita, și fără să fie accesibil orișicui, cum ar fi, dacă s'ar concentra într-o singură publicațiune. Tot astfel se întâmplă și cu materialul de folclor, care deși adunat în multe cazuri cu hărnicie, se publică fără nici un sistem și se sfărâmește, spre cea mai mare părere de rău a specialiștilor, în toate gazetele, pe cari le avem.

Între astfel de împrejurări un organ de publicitate, care să întrunească toate aceste lucrări și care să le dea la lumină după oarecare sistem, ni s'a părut foarte de dorit, și un astfel de organ au crezut

poporale; cari ar putea colecta probe dialectale și ar face descrieri de porturi, obiceiuri, jocuri și obiecte caracteristice, folosite de poporul nostru; sau cari în fine ar urmări mișcarea noastră literară și științifică și ar face dări de seamă, oricât de scurte, despre tot ce li s'ar părea vrednic de a se aduce la cunoștința obștei noastre cărturărești.

Sunt lucruri mărunte multe din acestea, dar la un loc pot face un lucru de preț. V vorba celor vechi, pe care Baritiu o alesese diviză pentru „Transilvania” sa: Gutta cavat lapidem non vi, sed saepe cadendo.

Invităm deci la munca sub steagul „Asociațiunii” pe toți, căți se simt destoinici a lucra ceva de folos în această direcție.

Norocul ne-a dat ca conducător în lucrarea noastră literară un om de talent prețuit în toate părțile și înzestrat cu bun simț în alegerea materiilor destinate a vedea lumina zilei prin tipar.

Să-i dăm cu toții sprijinul de lipsă, spre folosul nostru al tuturor și spre înălțarea prestigiului „Asociațiunii” noastre.

Anul Nou cu bine deci, în muncă bărbătească, în înțelegere frățească, spre ajungerea aceluiaș ideal!

Brașov, la sfârșitul anului 1908.

Andrei Bărbăntu,
prof., membru al sect. lit. a „Asociațiunii”.

se recere un lucru care — sigur e în puțință să dea o viață și trăinicie bibliotecilor noastre! Căci numai cercetate și citite de toți își vor putea împlini mărețul scop: alungarea vălului neștiinței și neculturi de pe ochii Românilor.

E voința, interesul spre carte și cetit, cari mai întâiu trebuiesc câștigate, desvoltate, de voim a avea o adevărată răvnă și împrietenire a țaranului cu cartea. Sunt lucruri acestea, fără de cari, nici bibliotecii mari, nici cetitori mulți nu se vor putea vedea!

Firea țaranului nostru, încătușată prea mult de traiul moșilor și al strămoșilor, și așa e cam lăsațoare. Raginită, frăz, că doar „cum au trăit moși de strămoși, voiu trăi și eu și copiii mei“, pe lângă toate schimbările și cerințele vremilor nouă, încă tot n'a eșit din mintea și inima lui. Așa, că pot zăcea dulapurile pline de cărți, de nu va fi împins, mișcat — de nu va desfășura popa și dascălul dimpreună cu alți conducători o muncă câtuș de cât, întru ale desvoltării interesului, întru luminarea minții, scoțându-li-se la iveală întotdeauna învățăturile și pozele de seamă, din cari să vadă și să cunoască puterea în țaria cărții, să priceapă „că de ai carte, ai și parte“, puțin vor fi ispititorii ei.

Să ne tragem deci bine seamă, noi apostolii satelor, preoți și învățători și să nu ne mulțămim numai cu așternerea raportășului pozitiv ori negativ. Nu! Ci cunoșcăm în destul de puterea și rostul cărții, să ne nisum prin strânsul mai multora să formăm bibliotecii. Glasul propovăduitor să n-l lășăm a eși din auzul nostru, până ce nu le-am înjghebat!

Să ne inspirăm din uriașa muncă a alcătuirii metropolit Șaguna, care între multe griji n'a uitat printr'un paragraf nici de înființarea de bibliotecii.

Și dacă în acele vremi și zile de grea încercare nu s'a uitat de bibliotecii — să nu ne uităm noi astăzi de achitarea unei strămoșești îndatoriri.

Să vărsăm duh și viață în ele — duhul gustului de cetit, duhul cercetării, duhul împrietenirii țaranului cu cartea, care a ținut-o și o ține încă azi creată numai pentru domni.

O împrietenire, o revărsare de duh se poate ajunge prin așa numitele „Șezători literare“. În decursul acestora spunându-i-se de către preot și învățător mai una mai alta, cetindu-li-se bucăți alese, apropiate de ei, scrise pe înțelesul și cuprinsul lor — sorieri, de cari azi tot mai multe răsar, țaranul devine tot mai curios, tot mai îndrăzneț.

Așa, că odată numai îl vezi, deși tot cam smerit, că se apropie de masa preotului și a învățătorului cu rugarea de a i-se spune numele cărții, din care li s'a cetit în acea seară. Dat răspunsul și cartea în mână și acasă spre cetire, țaranul încheie prietășugul cu ea, întrebându o mai cu îndrăzneală de una și de alta.

Urmându-se azi așa mâne așa, tot mai bine îl vom împăca, tot mai mult îl vom pătrunde de sfătuirea cuminte a cărții, tot mai tare ne vom apropia noi de țanta ce o urmăm.

Lăsând deci toată truda și ostăneala la o parte, cât mai adeseori să ne oboară în mijlocul lor, să-i luminăm, să-i pregătim, să-i împrietenim cu soiul multelor societăți, întocmite să ne ușureze traiul, să ne lumineze mintea, și atunci el va fi primul, care va zice, va face, va intra în rândul întemeietorilor de orice societate — deci și în a bibliotecilor parohiale.

Din tinăra praxă, o pildă. În anul 1901 conducătorii de eri ai Cristianului se ocupă cu înființarea unei biblioteci parohiale. Din rândul țaranilor nu s'a putut recruta decât șapte întemeietori. Biblioteca din venit unor petreceri aranjate de stăruitorul învățător Ieronim Nemeș, precum și din cumpăraturilor unor cărți pe credit s'a înființat. În lipsă de aderenți n'a prea dat înainte, numărul cărților nu s'a mai înmulțit. Anul 1908 a isbutit însă a-i da un nou avânt, înmulțind numărul fondatorilor, pe lângă solvirea taxei de 5 cor., la 50. Acest număr câtuș decât îmbucurător a crescut numai în urma muncii, desfășurate de conducătorii de azi, în șezătorile celor doi ani din urmă. Anii următori își vor da și ei rodirile lor.

De voim deci, ca bibliotecile parohiale cele mult propovăduite să și aibă adevăratul rost, să fie mama credincioasă și primitoare de toți fiii, atunci — o luminare, o desvoltare, o încheiere de contract al împrietenirii între țaran și carte se cere!

Ioan Popa
paroh.

NOUȚĂȚI.

Inaugurarea palatului de justiție. Eri, Duminec, s'a făcut inaugurarea solemnă a palatului de justiție din Sibiu, în prezența secretarului de stat *Imling Konrad*, ca reprezentant al guvernului țării, și a unui public, nu prea numărând, dar ales. Festivitatea s'a ținut la orele 11 în sala mare de pertractare a curții cu jurați. Dintre cei cari au luat parte la inaugurare remarcăm pe Escelenta Sa comandantul de corp *Gaulernack*, cu toți domni generali, pe episcopul bisericii sasești *Dr. Deutsch*, pe P. C. Sa părintele protosinel *Dr. E. R. Roșca*, reprezentantul I. P. S. Sale Arhiepiscopului și Metropolitului nostru *Ioan*, parohul rom. cat. principele *Henlohe*, primarul orașului, șefii tuturor oficiilor publice din Sibiu, avocați etc. etc. La masă au luat loc domni judecători ai tribunalului, ai judecătoriei cercuale și membrii procuraturii, având în mijloc pe reprezentantul guvernului. Festivitatea a fost deschisă cu o vorbire a dlui *Mihály*, jude de tablă, care a substituit pe presidentul tribunalului, absent din Sibiu, din cauze familiare (i-a murit mama), apoi a urmat istoricul zidirii palatului de justiție, espus de judele de tribunal *Göbri Sándor* și primit cu aplauze, în urmă iar o vorbire scurtă a dlui judecător *Mihály* și ca încheiere cuvântarea reprezentantului guvernului. La orele 12 festivitatea inaugurării a fost terminată.

† Arhimandritul Nifon, starețul mănăstirii Sinaia, care plecase nu de mult cu Arhimandritul Dionisie din Bușteni la Ierusalim, spre a se închina în fața sfântului mormânt, a murit în Tiberiada, Palestina, lângă lacul Galileii. Decedatul Arhimandrit era de 54 ani, și se bucura de mare stimă în lumea care-l cunoștea. Se bucura de o deosebită considerație și la palatul regal.

Sentință aprobată. În procesul doamnei *Ana Dr. Vlad* pentru agitație, Curia din Budapesta a respins recursul de nulitate și a aprobat sentința forului prim prin care doamna *Vlad* e condamnată la o lună temniță de stat și 300 cor. pedeapsă în bani.

Di Iorga membru al Academiei din Belgrad. Ziarele bucureștene scriu, că di *Iorga*, profesor universitar, a fost ales membru corespondent al Academiei din Belgrad.

Conferența dlui asesor Mateiu Voileanu despre „expediția lui Nansen la polul Nord“ a fost foarte succesă și ascultată cu vie plăcere de către o asistență numărătoasă. Conferențiarul a zugrăvit cu însemnate amănunte toate greutățile câte au avut să împlinească expediția lor acești Norvegieni curajoși, cari se știu jertfi într-o măsură atât de mare pentru explorări științifice: *Nansen* și *Iohansen*. Spusele conferențiarului au fost ilustrate prin o mulțime de proiecțiuni cu schiopticonul.

Despre N. Grigorescu, genialul și regretatul pictor, a ținut o frumoasă conferență dna *Marilina Bocu* în sala seminarului din Arad.

Di Bănuțiu, care călătorește în părțile Banatului, dând reprezentațiuni teatrale cu diletanți, a fost mai în urmă la Bozovici, organizând și aici o mișcare mai vie teatrală.

Atentat. Ni se scriu următoarele: Luni în 22 Feb. nou, un trist accident a avut loc în cancelaria comunală din Drăguș. Notarul *Leon Solomon* a fost atăcat ziua la amiază în biroul său de 4 drăgușeni, cari l-au trântit la pământ lovindu-l și bătându-l strajnic. Căzută ar fi avut un sfârșit tragic, dacă vicenotarul *Făgărășianu*, aflător în odaia vecină n'ar fi amenințat pe făptuitori cu împușcare în cas că nu să retragă. Făptuitorii nu și ascund fapta!

Bust lui Hasdeu. Primarul din Câmpina a luat inițiativa de a se ridica în acel oraș un bust lui Hasdeu, marelui suflet idealist și muncitor prodigios. Se știe, că la Câmpina eruditul bărbat își făcuse un adăpost pentru bătrânețile sale. Acolo a și reposat.

Contesa Montignoso. „Berliner Tagblatt“ anunță din Roma, că între *Toselli* și soția sa ruptura e definitivă. Contesa Montignoso a plecat din Florența la Riviera, iar bărbatul său a rămas în Florența, să mediteze asupra lucrurilor trecătoare și deșarte din valea plângerilor.

† Romul Magda, pedagog în curs II. un tiner sirguincios și modest, după lungi și grele suferințe, în etate de 17 ani, și-a dat nobilul suflet în mâinile Creatorului Vineri, în 13/26 Faur a. c. Rămășițele sale pământești au fost depuse spre vecinică odihnă din capela mortuară a spitalului din Sibiu în cimitirul central din Sibiu, eri Duminec, în 16/28 Februarie la 2 ore p. m. Actul înmormântării l-a sevărsit P. C. Sa, protosinelul *Dr. E. R. Roșca*, directorul seminarului „Andreian“. Decedatul era fiul domnului *Iosif Magda*, paroh gr. or. în Feneș. Fie-i țarina ușoară!

Prea multe bănci. Institutele de bani din Muncaci au ținut o întrunire, în care au hotărât să impedeze, cu mijloacele ce au la dispoziție, orice înființări de bănci nouă, atât în orașul lor, cât și în comunele învecinate, pe timp de zece ani.

Deraiare. Vineri noaptea a deraiat un vagon al unui tren de mărfuri, care a plecat din Sighișoara către Iașfalău, și a rupt cu sine alte opt vagoane. Nu s'a nenorocit nici o persoană. Circulația este restabilită.

Maxim Gorkii, scriitorul rus, care trăiește în Italie, este prigonit de stăpânirea rusească pentru romanul „Mama“ și pentru memoriile „Mărturisirile mele“.

Duelul unui deputat cu o femeie. Deputatul rus *Pariskevici* a trimis o scrisoare insultătoare dnei *Filosofov* în afacerea emancipării femeilor rusești. Dna *Filosofov* a provocat la duel pe deputatul, care a primit duelul între un bărbat și o femeie.

La fondul „Nicolae Cristea pentru monumentele bărbatilor binemeritați ai meseriilor români“ au mai dăruit: *Stefan Doichiță*, sodal frizer, 30 bani; *Alecsandru Băieșan*, paroh (Poiana-Ampoiului), soția sa *Eva* n. *Tandru* și copii lor *Ionel*, *Enea* și *Ovidiu*, 3 cor.; *Livia Dr. Crăciunescu*, 30 bani; *Ioan Băscă*, sodal blănar (Mediaș), 20 bani și *Vic. Tordășianu*, prez, 10 bani.

Apel către toți autorii, editorii, librării și către toți binefăcătorii și doritorii de o înaintare a Românilui. Credincioșii parohiei din Cristianul Sibiului, dorinți de înaintare, încă în anul 1901 au pus temelie unei biblioteci parohiale. Răzimate numai pe propriul sprijin sunt departe de a număra în sânul bibliotecii lor, cărțile de lipsă. Anul 1908 prin înțrarea unor membrii noi în șirul celor fondatori a mai intrat o într-o câtuș, suntem însă totuși departe de apropierea unei micii desăvârșiri. Întru îmbogățirea amintitei biblioteci ne rugăm și apelăm și la un ajutor din afară. Neuitându se că jertfa depusă pe un astfel de altar să depune nu numai pe al Cristianului, ci pe al bisericii și neamului întreg! Cărțile să se trimească la adresa: *Oficiul parohial gr.-ort. Keresztényiziget, Szebenmegye. Ioan Popa*, paroh.

Din public.†)

Mulțămită publică.

Subscrisele, ca reprezentante legale ale Reuniunilor femeilor române din Făgăraș și jur, pe baza concludului adus în ședința cumulativă a ambelor comitete ținută în 23 l. c. sub presidul doamnei *Ana A. Popa Radu*, dau seamă despre venitul încurs cu aranjarea producției și petrecerii comune din 15 Februarie a. c.

Conform rațiociniului pertractat în ședința comitetelor au fost percepțiuni:

a) din vânzarea biletelor de intrare 249 cor.;

b) din suprasolviri dela p. t. domni: *Dr. N. Șerban* 10 cor., *Dumitru Bostean*, *Maria Eug. Pop*, câte 6 cor., *Luca Mănișor*, *Victor Steinburg*, *Alexandru Bella*, *Dr. Liviu Pandrea*, *Dr. Titu Perția* și *I. Titieni*, câte 5 cor., *Elisabeta Pop*, *Paulina Mețian* și *George Boer*, câte 3 cor., *Dr. Ost. Vasu*, *Valeriu Negrea*, *I. Dejenar*, *Luisa Făgărășan* și *Ana Motoc*, câte 2 cor., *N. Stan*, *N. Szilaghi* și *Ionel Ciora*, câte 1 cor. La oaltă 74 cor.;

c) oferte benevole prin postă: *P. T. Dr. Ioan Boeriu*, major ces. și reg. (Arad) 10 cor., *Pavel Monea* și *Victor Negrea*, câte 3 cor. La oaltă 16 cor.;

d) din vânzarea prăjiturilor și a înghețatei dăruite de următoarele doamne: *Elena Belle*, *Ana Borzea*, *Elena Bostean*, *Maria Cernea*, *Sofia Ciora*, *Har. Clonța*, *Luisa Făgărășan*, *Rosalina Furcă*, *C. Măndrean*, *Lucreția Micu*, *Ana Motoc*, *Paulina Mețian*, *Elena Gabor*, *Ana P. Radu*,

*) Pentru cele cuprinse în rubrica aceasta Redacțiunea nu primește răspunderea.

Elena Popa Radu, *Elisabeta Pop*, *Ludovica Pop*, *Maria Eugen Pop*, *Rosa Pop de Galaț*, *Maria Perția*, *Lucreția Peia*, *M. Popescu*, *Luisa Șenchea*, *Maria Șerban*, *Aneta Stoica*, *Pompilia Toflea*, *E. Toma*, *Eugenia Turcu*, *Zoița Vasu*, *Vic. Aron* și *Eugenia Păcală*. În sumă totală de 77 c. 34 fil., face cu totul 416 cor. 34 fil., din cari venite subtrăgându-se eroagațiunile cu 232 cor. 34 fil., rezultă un venit curat de 184 cor., care s'a împărțit în două părți egale și s'a administrat în fondurile respective.

Primească stimatele doamne membre ale ambelor reuniuni, precum și p. t. domni pentru oferte, contribuiri benevole și suprasolviri marimimoase mei sus menționate, cea mai mare și profundă mulțămită.

Asemenea se exprimă tot pe baza concludului sus amintit sinceră mulțămită și recunoștință:

1. Stimatei Doamne *Ana Popa Radu* pentru inițierea, zeloasa conducere și frumosul aranjament al întregii petreceri.

2. Stimatei doamne *Julia Madăcsi* născ. *Toflea*, domnișoarelor *Z. Boeresou* și *Livia Clonța* pentru concursul dat în interesul producției cu cântările frumoase vocale și de pian resp. declamarea exactă și perfectă a poeziei „*Dugmancele*“ de *G. Coșbuc*.

3. Stimatei doamnișoare: *Eugenia Turcu*, *Cornelia Popa Radu*, *Aurora Mețianu* și *Eugenia Popa Radu* pentru conlucrarea la realizarea admirabilă a tabloului viu care a plăcut mult publicului.

4. Stimatei doamne *Maria Eugen Pop* și *Rozalia Turcu* pentru colectarea subscrierilor referitoare la contribuirea prăjiturilor și a înghețatei și pentru luarea acestor obiecte în primire.

5. Stimatei doamne *Ana Motoc* pentru serviciul prompt și conștientios prestat cu vânzarea biletelor de intrare și a prăjiturilor.

6. Societății „*Progresul*“ pentru consenzul dat corului său de a concurge în interesul Reuniunilor și

7. Atât stimatului domn dirigent *Dr. Camil Negrea*, cât și tuturor membrilor activi ai corului vocal, pentru esemplara și execta executare a cântărilor populare.

Făgăraș, în 24 Februarie 1909.

v. p. *Ana Popa Radu* *Elisabeta P. Pop*
conducătoarea reun. gr.-or. prez. reun. gr.-cat.

Cereți întotdeauna Aspirin în „Tabletele noastre originale“.

Fabricile de colorare, odinioară **Friedr. Bayer & Co., Elberfeld.**

Teatru german.

Luni: *Die fremde Frau*, dramă.

Marti: în beneficiul artistului *Twerdy*: *Einen Iux will es sich machen*, farsă cu cântece.

Apucă-te de spălat
Ca copilul de jucat
Vei spăla cu ușurie
Rufe de murdărie
Săpun „Schicht“ de vei întrebuința
Mult năcăz îți vei cruța!

Puterea minunată și intensivă de curățat a

Săpunului Hirsch a lui Schicht

provine din felul unic de construire și din alegerea precaută a materialului!

Săpunul Hirsch a lui Schicht

cruță mâinile, rufe! Te cruță de osteneală și năcăz, cruță și sănătatea! Cruță bani, timp și lucru. 30,000 cor. garanție de curățenie.

(53) 1-3

